

УДК 332.1

Н.В. ЄРЕМЕЄВА, канд. юрид. наук, старший науковий співробітник
Інститут економіко-правових досліджень НАН України, м. Київ

ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОЦІНКИ ВПЛИВУ НА ДОВКІЛЛЯ

Ключові слова: оцінка впливу на довкілля, об'єкт оцінки, суб'єкт оцінки, етапи оцінки, замовник проекту, громадськість, запланована діяльність, післяпроектний моніторинг.

Здійснено аналіз міжнародного досвіду правового забезпечення оцінки впливу на довкілля (на прикладі законодавства США та країн Європи). Досліджено тенденції розвитку норм щодо оцінювання впливу на довкілля. Визначено перспективи впровадження оцінки впливу на довкілля в законодавство України.

Вступ. Суспільна практика свідчить, що господарська активність неминуче пов'язана з втручанням у природне середовище, вона порушує екологічні зв'язки. Право виступає інструментом соціального регулювання людської діяльності для підтримання її раціональної взаємодії з довкіллям. Загроза деградації довкілля спонукає до пошуку норм, що стимулюють екологічно безпечну поведінку суб'єктів відносин та запобігають негативному впливу на навколишнє природне середовище. До таких інструментів належить оцінка впливу на довкілля, спрямована на інтеграцію екологічних пріоритетів у здійснення господарської діяльності.

Механізм оцінки впливу на довкілля широко представлений у законодавчій практиці країн світу, але досі не застосовується в Україні. Проте проблеми правового забезпечення оцінки впливу на довкілля не набули системного відображення у працях вітчизняних правознавців. Традиційно у дослідженнях еколога-правового спрямування (В.І. Андрейцев, Г.І. Балюк, С.О. Боголюбов, А.П. Гетьман, Б.В. Єрофєєва, І.І. Каракаш, С.М. Кравченко, Н.Р. Малишева, Ю.С. Шемшученко) оцінку впливу на довкілля розглядають як інститут екологічного права. Однак враховуючи те, що регульована дія норм з оцінки впливу перш за все спрямована на формування поведінки суб'єкта господарювання, доцільно дослідити особливості цього інституту з позиції запропонованого науковою школою господарського права (В.К. Мамутов, А.Г. Бобкова, Р.А. Джабраїлов, Г.Д. Джумагельдієва, О.Р. Зельдіна, Б.Г. Розовський, В.А. Устименко) підходу, основою якого є не доктринальна диференціація норм, а дослідження їхньої взаємодії, інтеграції в системі правового регулювання господарських відносин.

Метою дослідження є визначення тенденцій розвитку норм оцінки впливу на довкілля, обґрунтування засад упровадження оцінки впливу в національне право України.

Результати дослідження. Поняття «екологічна оцінка» вперше уведено в обіг у законодавчій практиці США. Ухвалення 1969 р. Конгресом США Закону про національну політику у сфері навколишнього середовища (U.S. National Environmental Policy Act, далі — NEPA) [1] стало закономірним підсумком ста п'ятдесяти років стрімкої індустріалізації, яка спричинила виснаження природних ресурсів країни. Закон, ухвалений під тиском суспільного руху за здорове довкілля, зобов'язав усі федеральні агенції брати до уваги екологічні наслідки як стратегічних управлінських рішень (стратегічна екологічна оцінка), так і конкретних проєктів господарської діяльності (оцінка впливу на навколишнє природне середовище, оцінка впливу на довкілля, далі — ОВД).

З моменту прийняття NEPA, який набув слави Magna Carta екологічного права, оцінка впливу на довкілля в 1973—1976 рр. увійшла в законодавчу практику розвинених країн (Канада, Нова Зеландія, Австралія, ФРН, Франція). Наприкінці 1980-х років у цьому напрямі активно розвивалось законодавство країн Західної Європи, з початку 1990-х аналогічні процеси спостерігаються у новоутворених після розпаду СРСР державах, країнах Африки і Південної Америки. Упровадження оцінки впливу на довкілля ґрунтується на усвідомленні того, що будь-яка господарська діяльність пов'язана з активним втручанням в природне середовище і питання щодо можливості реалізації конкретного проєкту в певних умовах має вирішуватися на підставі об'єктивної інформації про його екологічні наслідки та обізнаності населення відповідної території стосовно таких наслідків. Ця ідея, покладена в основу нормативної регламентації оцінки впливу, обумовила, попри помітні відмінності, певну єдність у законодавчому регулюванні на національному рівні. Так, учасниками відносин з оцінки визнаються держава в особі уповноваженого органу управління, суб'єкт господарювання (замовник проєкту), громадськість. У сучасному вигляді типовий процес ОВД передбачає п'ять етапів: 1) попередній — з'ясування того, чи є об'єктом оцінки вид діяльності, передбачений наданим проєктом (скрінінг); 2) визначення масштабів (сфери охоплення) — скоупінг; 3) виконання дослідження та підготовка звіту з оцінки; 4) затвердження звіту на основі консультацій між учас-

никами; 5) післяпроєктний моніторинг. Практика застосування законодавства щодо оцінки впливу показала, що ОВД має певний позитивний ефект: сприяє обґрунтованому вирішенню питання щодо можливості здійснення запланованої господарської діяльності, дозволяє спрогнозувати імовірні негативні впливи на навколишнє середовище, спонукає до акумулювання знань про стан місцевих ресурсів.

Водночас накопичений досвід дає змогу виявити деякі системні недоліки правового забезпечення оцінки впливу на довкілля, які знижують позитивний потенціал її застосування. В юридичній літературі виокремлюють три основні етапи становлення системи норм, які регулюють здійснення екологічної оцінки: 1) початковий — формування основних принципів, організаційних заходів екологічної оцінки (1970-ті рр.); 2) удосконалення процесуальної складової оцінки — розширення можливостей участі громадськості, консультації між учасниками (1980—1990-ті рр.); 3) удосконалення змістової складової оцінки — гармонізація вимог до обсягу та напрямів дослідження впливу на довкілля з положеннями екологічного законодавства, урахування соціальних факторів, ризиків для здоров'я людей, підвищена увага до кумулятивного впливу запланованої діяльності (з початку 2000-х рр.) [2, с. 90—97].

На початковому етапі впровадження ОВД забезпечувалось за допомогою норм адміністративного права шляхом надання органам виконавчої влади додаткових повноважень. Так, за законодавчою практикою США, NEPA зобов'язував федеральні агенції брати до уваги екологічні наслідки господарської діяльності, що планується, вимагаючи від суб'єкта господарювання їх оцінити, та інформувати про їх наявність населення. 1983 р. Верховний Суд США установив, що, виконуючи ці правила, уповноважений орган під час ухвалення рішення про дозвіл на здійснення певної господарської діяльності не обмежується міркуваннями екологічного характеру і не повинен ставити їх вище за інші інтереси, що заслуговують на увагу [3, с. 26]. Таким чином, оцінювання само по собі не розглядалось як підстава для дотримання вимог екологічного законодавства. Аналогічний підхід панував і в європейських країнах [4, с. 34—44]. Забезпечення оцінювання впливу адміністративно-правовими

засобами фактично перетворило її на суто управлінський інструмент планування, збору та аналізу первісних даних. Правові можливості суб'єкта господарювання — ініціатора проекту, що підлягав оцінці, та населення території (громадськості), де проект мав впроваджуватися, звужилися до надання інформації без змоги впливати на ухвалення остаточного рішення. Окрім того, «попроектний» підхід значно розширив сферу розсуду органів управління. Оскільки законодавчо критерії відбору об'єкта оцінки не були встановлені, ця процедура охоплювала майже всі вперше ініційовані проекти. Негативними наслідками впровадження ОВД вийняткову у межах адміністративно-правового регулювання стали численні спроби суб'єктів господарювання уникнути її проходження, а також значна кількість позовів місцевих громад, спрямованих на заборону реалізації проекту чи припинення діяльності підприємства через неадекватну оцінку дійсного впливу дозволеної діяльності [5, с. 10—11].

Другий етап впровадження ОВД характеризується формуванням корпусу норм, спрямованих на гармонізацію відносин учасників оцінки в процесі її здійснення. У цей період законодавчо визначений принцип відбору об'єкта оцінки за ознакою здатності спричинити суттєвий вплив на навколишнє природне середовище. Визначення об'єкта здійснюється шляхом формування у законі вичерпного переліку видів діяльності, які підлягають оцінюванню; встановленням порогових значень впливу (наприклад зазначення потужності у МВт теплових електростанцій), за умови досягнення яких проект підлягає оцінці. Такий підхід на основі узагальнення законодавчої практики європейських країн було відображено у Директиві № 85/337/ЄС про оцінку впливу окремих державних і приватних проектів на довкілля (ст. 2, 4, Додаток 1) [6]. Відмова від «попроектного» застосування ОВД дозволила звужити сферу довільного тлумачення закону з боку органів управління, виявити широкий спектр видів діяльності, які мали низький потенціал впливу на довкілля, і тому не потребували оцінювання, і тим самим домогтися певного зниження регуляторного навантаження на суб'єктів господарювання.

На даному етапі впровадження ОВД спостерігається помітне нарощування її процесу-

ального (процедурного) потенціалу. Зусилля законодавців переважно сконцентровані на встановленні раціональної послідовності дій учасників відносин: регламентовано функції органів управління в процесі оцінки, установлені вимоги до форми і змісту звіту з оцінки впливу, порядок його затвердження. Удосконалені норми щодо участі громадськості, зокрема, передбачена можливість висловлювати свої зауваження та думки вже на перших стадіях оцінки — з моменту оприлюднення повідомлення про плановану діяльність. Розроблені детальні механізми інформування громадськості щодо процесу та ухвалених рішень [2, с. 26—27; 4, с. 39]. Попри очевидні позитивні наслідки, процес ОВД у результаті зазначених змін набув рис погоджувальної процедури, коли результат оцінки найчастіше є продуктом угоди між учасниками і не орієнтований на суворе дотримання екологічних норм. Наприклад, ініціатор проекту може погодитися на здійснення деяких «пом'якшувальних» заходів з метою забезпечити згоду представників громадськості та уникнути витрат на масштабніші природоохоронні заходи. У результаті альтернативні варіанти реалізації проекту, приміром щодо його масштабів або іншого місця розташування, не розглядаються [7, с. 10]. За таких умов знижується значення власне оцінки впливу. Оцінка як діяльність із визначення ступеня відповідності певної господарської діяльності та об'єктів установленим характеристикам, нормативам, підмінюється пошуком оптимального на даний момент для сторін варіанта здійснення планованої діяльності.

Таким чином, суто процедурний підхід до правового регулювання ОВД суперечить її фундаментальним цілям — гармонізації вимог безпеки довкілля з інтересами особи, яка планує здійснювати господарську діяльність на певній території.

На третьому етапі розвиток законодавства щодо ОВД відбувається за істотного впливу норм міжнародного права, зокрема Всесвітньої Хартії природи, Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (конвенція Еспо). Треба зауважити, що необхідність використання оцінювання транскордонного впливу економічної діяльності на навколишнє середовище висвітлила недоліки національного законодавства, пов'язані з відривом норм, що регу-

люють ОВД, від екологічних стандартів. У цьому контексті норми міжнародного права вплинули на формування оновленої моделі оцінки, яка має забезпечити не стільки фіксування позицій сторін, скільки генерування у процесі її здійснення нового спільного інтересу, що відображає «екологічні» цінності [4, с. 41]. Еволюцію законодавства ЄС у цьому напрямі ілюструють суттєві зміни, яких тричі зазнала з моменту ухвалення Директива № 85/337/ЄС, що викликало необхідність узагальнити цей досвід у кодифікованому акті (Директива № 2011/92/ЄС). У прикладному аспекті це означало впровадження норм, які зобов'язують ініціатора проекту передбачити та надати опис заходів щодо запобігання, зменшення, усунення негативних ефектів від діяльності, яка планується; даних, що необхідні для ідентифікації та оцінки суттєвих впливів на довкілля; передбачити альтернативи, які будуть розглянуті, якщо основний проект за підсумком оцінки не буде визначений як прийнятний [8]. Разом з тим, встановлюючи вимогу всеохопної оцінки впливу проекту на навколишнє середовище, Директива не містить матеріально-правових норм щодо обов'язку врівноваження цього впливу (фактична реалізація «пом'якшувальних» заходів) або щодо заборони на завершення проектів, які чинять такий вплив [9]. Урегулювання післяпроектного моніторингу, що передбачає усунення негативних впливів, виявлення наслідків, які суттєво відрізняються від результатів оцінки, під час здійснення діяльності, що була об'єктом оцінки, є сферою дії національного права. За даними Європейської Комісії, упровадження норм щодо післяпроектного моніторингу, який є гарантією ефективності ОВД, залишається проблемою внутрішнього законодавства європейських країн. Так, станом на 2012 р. тільки дві держави — Нідерланди і Франція інкорпорували в закони, що регламентують ОВД, положення щодо моніторингу [10, с. 123]. Подальший розвиток інституту ОВД обмежується тим, що по мірі розширення і ускладнення процесу оцінки збільшується адміністративне та економічне навантаження на суб'єктів господарювання. Навіть за систематизації екологічного законодавства з метою запобігання подвійному моніторингу (на підставі декількох нормативних актів) вартість оцінювання у разі впровадження післяпроектних

процедур у середньому зростає на 8—16 % [10, с. 149—150]. Необхідність урахування сучасних екологічних проблем: запобігання зміні клімату, загроза стихійних та техногенних катастроф, збереження біорізноманіття також обумовлює ускладнення ОВД, тобто витрати на її проведення мають стійку тенденцію до зростання. Водночас законодавство, що регламентує здійснення ОВД, не враховує економічних інтересів суб'єкта господарювання — учасника цього процесу, безпосередньої мети (отримання прибутку), для досягнення якої він здійснює діяльність, що підлягає оцінці. Розробник проекту відповідає за виконання оцінювання та несе всі відповідні витрати, які є для нього неопкупними. Норми екологічного права не визначають межі цих витрат і не передбачають засобів урівноваження їхнього постійного збільшення, що може призвести або до відмови дотримання цих норм, або до відмови від здійснення діяльності.

Забезпечення оцінювання впливу в межах адміністративно- та еколого-правового регулювання призводить до нівелювання його мети — гармонізації екологічних і економічних інтересів під час господарської діяльності. Подолання обмежень ефективності механізму ОВД може бути досягнуто засобами стимулювального впливу, які притаманні господарському праву (economic law) — надання податкових і кредитних пільг, державна підтримка окремих видів господарської діяльності та ін.

У чинному законодавстві України впроваджено деякі види оцінювання впливу на довкілля: екологічна експертиза як аналіз та оцінка передпроектних, проектних та інших матеріалів чи об'єктів, реалізація і дія яких може негативно впливати або впливає на стан навколишнього природного середовища (Закон України «Про екологічну експертизу»); оцінка впливу на навколишнє природне середовище проектів господарської та іншої діяльності (ст. 51 Закону «Про охорону навколишнього природного середовища», ст. 31 Закону «Про регулювання містобудівної діяльності»); точна оцінка методами моніторингу довкілля (ст. 22 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища»), екологічного аудиту (Закон України «Про екологічний аудит»). Україна ратифікувала Конвенцію ООН про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті від 25 лютого

1991 р. і відповідно до Угоди про асоціацію з ЄС зобов'язана наблизити національне законодавство до законодавства ЄС щодо управління довкіллям та інтеграції екологічної політики в інші галузеві політики. Утім, жоден із зазначених законів не встановлює критерії розмежування сфер застосування різних видів оцінки. Найближчою за метою до положень Директиви № 2011/92/ЄС про оцінку впливу окремих державних і приватних проектів на навколишнє середовище, є оцінка, передбачена ст. 51 Закону «Про охорону навколишнього природного середовища», за якою проекти господарської та іншої діяльності повинні мати матеріали оцінки її впливу на навколишнє природне середовище і здоров'я людей. Однак Закон не надає чіткого уявлення про види діяльності, які підлягають оцінці, порядок її виконання врегульовано відомчим актом — будівельними нормами (ДБН А.2.2-1-2003) [11]. Таким чином, ОВД фактично є складовою процесу проектування і не має проактивного характеру. Оскільки роль оцінки зведена до частини проектної документації, розробка альтернативних варіантів здійснення проектованої діяльності відсутня, а впровадження заходів, що знижують негативний вплив на довкілля, зведено до мінімуму. Оцінка ефективності комплексу охоронних і захисних заходів, після-проектний аналіз виконуються за необхідності з ініціативи адміністрації об'єкта експлуатації або органів державного нагляду. Думка громадськості фіксується в матеріалах оцінки і враховується за наявності економічних можливостей. Порядок залучення громадськості до обговорення питань щодо ухвалення рішень, які можуть впливати на стан довкілля, урегульований постановою Кабінету Міністрів України [12], хоча і містить положення щодо проведення громадських слухань, фактично не передбачає можливості впливу на ухвалення рішення відносно проекту. Усунення зазначених прогалин частково передбачене Законом України «Про оцінку впливу на довкілля» [13], ухваленим Верховною Радою України 4 жовтня 2016 р. Наразі Закон, повернутий з Пропозиціями Президента України, направлено на доопрацювання до відповідного Комітету Верховної Ради для повторного внесення на розгляд. У Пропозиціях, зокрема, зауважено, що запропонована Законом процедура оцінювання впливу на довкілля характеризу-

ється недовершеністю щодо її впливу на здійснення підприємництва, не враховує особливості провадження окремих видів господарської діяльності [14].

Таким чином, на сьогодні в Україні немає закону, який би відповідав європейським стандартам здійснення ОВД. Разом з тим, відсутність сформованої практики застосування оцінювання дає змогу врахувати у процесі її законодавчої регламентації тенденції розвитку цього інституту, які склались у процесі його впровадження в інших країнах, виявити недоліки правового забезпечення оцінки впливу на довкілля та запобігти їм.

Вивчаючи проблему вибору адекватної юридичної форми, треба виходити з того, що ОВД сформувалась як комплексний правовий інститут, у межах якого взаємодіють норми різної галузевої приналежності, поєднані специфічною метою регулювання. Нею є забезпечення екологічних пріоритетів господарської діяльності, досягнення балансу інтересів суб'єкта господарської діяльності і населення території, на якій ця діяльність проваджується.

За таких умов норми екологічного права відіграють у межах цього інституту роль своєрідного індикатора міжгалузевих екологічних проблем, декларуючи екологічні цілі, встановлюючи основні правові принципи, визначаючи загальні процесуальні правила проведення оцінки, які можуть бути застосовані до всіх секторів економіки [15, с. 8]. Зазначені загальні засади, можуть бути відображені в окремому законі, чи доповнити чинний Закон «Про охорону навколишнього природного середовища». За допомогою норм адміністративного права визначаються функції та повноваження, здійснюється розподіл відповідальності між органами управління в процесі організації ОВД.

Забезпечення ефективності механізму ОВД знаходиться в сфері дії норм господарського права, які закріплюють широкий спектр засобів регульовального впливу, які протягом тривалого часу застосовуються в сфері господарювання, мають усталені механізми реалізації. За таких умов упровадження засобів впливу на екологічні параметри господарської діяльності передбачатиме лише «вбудовування» додаткового елемента в наявну конструкцію, що дозволить підприємцям у розумні терміни адаптувати свою діяльність відповідно до нових умов [16, с. 48—49]. З огляду на складність

і багаторівневість соціальних зв'язків у деяких сферах господарської діяльності, застосування «усередненої» моделі ОВД може залишитися суто формальною процедурою і не досягти мети регулювання.

Законодавче регулювання ОВД, у тому числі щодо особливостей окремих видів господарської діяльності, має здійснюватися на основі Господарського кодексу України, що уможливить адекватне врахування змін соціально-економічних і екологічних факторів, які визначають умови господарювання.

Висновки. Правове забезпечення оцінювання впливу в межах лише адміністративно-правового і еколого-правового регулювання призводить до нівелювання його цілі — гармонізації екологічних і економічних інтересів під час здійснення господарської діяльності. Вирішення проблеми ефективності зазначеного механізму ОВД перебуває поза сферою еколого-правового регулювання. Без інтеграції норм господарського права механізм ОВД є дефектним (незавершеним). Подолання обмежень ефективності ОВД може бути досягнуто засобами стимулювального впливу, притаманними господарському праву.

Оцінка впливу на довкілля сформувалась як комплексний правовий інститут, у межах якого взаємодіють норми різної галузевої приналежності, поєднані специфічною метою. Вирішення проблеми вибору адекватної юридичної форми ОВД ґрунтується на забезпеченні такого характеру взаємодії правових норм, що інтегровані до цього інституту: нормами екологічного права закріплено основні правові принципи, процесуальні правила оцінювання, які можуть бути застосовані в усіх секторах економіки; норми адміністративного права, які визначають функції та повноваження, фіксують розподіл відповідальності між органами управління в процесі організації ОВД; норми господарського права, що забезпечують ефективність механізму.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. *National Environmental Policy Act of 1969* [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://www.epw.senate.gov/nepa69.pdf>
2. *Introduction to Environmental Impact Assessment* / J. Glasson, R. Therivel. A. Chadwick. — New York : Taylor&Fran, 2005. — 448 p.
3. *Luther L. The National Environmental Policy Act: Background and Implementation* / L. Luther. — CRS Report for Congress, 2005 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://fas.org/sgp/crs/misc/RL33152.pdf>
4. *Craik N. The International Law of Environmental Impact Assessment Process, Substance and Integration* / N. Craik. — New York : Cambridge University Press, 2008. — 332 p.
5. *Luther L. The National Environmental Policy Act: Streamlining NEPA* / L. Luther. — CRS Report for Congress, 2007 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <https://fas.org/sgp/crs/misc/RL33267.pdf>
6. *Directive 85/337/EEC on the assessment of the effects of certain public and private projects on the environment* [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:31985L0337>
7. *Ortolano L. Environmental Impact Assessment: Challenges and Opportunities* / L. Ortolano, A. Shepherd // *Impact Assessment*. — 2012. — № 2 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://dx.doi.org/10.1080/07349165.1995.9726076>
8. *Directive 2011/92/EU on the assessment of the effects of certain public and private projects on the environment (codification)* // *Official Journal of the European Union*. — 2012. — L26/1 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32011L0092>
9. *Environmental Impact Assessment of Projects — Rulings of the Court of Justice* [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://ec.europa.eu/environment/eia/eia-support.htm>
10. *Commission Staff Working Paper. Impact Assessment: Accompanying the document Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council* [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52012SC0355>
11. *Склад і зміст матеріалів оцінки впливів на навколишнє середовище (ОВНС) при проектуванні і будівництві підприємств, будинків і споруд* : ДБН А.2.2-1-2003. Затв. Держ. комітетом з будівництва та архітектури. — К., 2004. — 19 с.
12. *Про затвердження порядку залучення громадськості до обговорення питань щодо прийняття рішень, які можуть впливати на стан довкілля* : постанова Кабінету Міністрів України від 29.06.2011 № 771 // *Офіційний вісник України*. — 2011. — № 55. — Ст. 2210.
13. *Про оцінку впливу на довкілля: проект Закону України № 2009а-д від 22.02.2016* [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=58257
14. *Пропозиції Президента України до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля»* (реєстр. № 2009а-д від 31.10.2016) [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=58257
15. *Rose Gregory L. Gaps in the Implementation of Environmental Law at the National, Regional and Global Level. First Preparatory Meeting of the World Congress on Justice, Governance and Law for Environmental Sustainability* / Gregory L. Rose. — Kuala Lumpur, 2011. — 30 p.

16. *Концептуальні* аспекти правового забезпечення розвитку відносин публічної власності : брошура / під заг. ред. Устименка В.А. ; НАН України, Ін-т економіко-правових досліджень. — Чернівці: Десна Поліграф, 2014. — 119 с.

REFERENCES

1. National Environmental Policy Act of 1969, available at: <https://www.epw.senate.gov/nepa69.pdf>
2. Glasson J., Therivel R., Chadwick A. (2005), Introduction to Environmental Impact Assessment, Routledge. Taylor & Fran, New York, USA.
3. Luther L. (2005), The National Environmental Policy Act: Background and Implementation, CRS Report for Congress, available at: <https://fas.org/sgp/crs/misc/RL33152.pdf>
4. Craik N. (2008), The International Law of Environmental Impact Assessment Process, Substance and Integration, Cambridge University Press, New York, USA.
5. Luther L. (2007), The National Environmental Policy Act: Streamlining NEPA, *CRS Report for Congress*, available at: <https://fas.org/sgp/crs/misc/RL33267.pdf>
6. Directive 85/337/EEC on the assessment of the effects of certain public and private projects on the environment, available at: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:31985L0337>
7. Ortolano L., Shepherd A. (2012), Environmental Impact Assessment: Challenges and Opportunities, Impact Assessment, vol. 2, available at: <http://dx.doi.org/10.1080/07349165.1995.9726076>
8. Directive 2011/92/EU on the assessment of the effects of certain public and private projects on the environment (codification) (2012), Official Journal of the European Union, L26/1, available at: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32011L0092>
9. Environmental Impact Assessment of Projects — Rulings of the Court of Justice, available at: <http://ec.europa.eu/environment/eia/eia-support.htm>
10. Commission Staff Working Paper. Impact Assessment: Accompanying the document Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council, available at: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52012SC0355>
11. Structure and Contents of Environment Impact Assessment (EIA) in the design and construction of plants, buildings and structures: State Building Codes A.2.2-1-2003 (2004), — Kyiv, Ukraine.
12. The Cabinet of Ministers of Ukraine (2011), The procedure for involving the public discussion of the decisions that may affect the environment, Official Bulletin of Ukraine, vol. 55.
13. Environmental Impact Assessment Law, available at: http://w1.l.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=58257

14. The President of Ukraine (2009), Proposals to the Law of Ukraine «On Environmental Impact Assessment» (reg. Number 2009-d of 10/31/2016), available at: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=58257
15. Rose Gregory L. (2011), Gaps in the Implementation of Environmental Law at the National, Regional and Global Level, First Preparatory Meeting of the World Congress on Justice, Governance and Law for Environmental Sustainability, Kuala Lumpur, Malaysia.
16. Institute of Economic and Legal Research of the National Academy of Sciences of Ukraine (2014), *Концептуальні аспекти правового забезпечення розвитку відносин публічної власності* [Conceptual Aspects of Legal Regulation of the Public Relations Property], Chernihiv, Ukraine.

Надійшла 09.02.2017

Н.В. Еремеева

Институт экономико-правовых исследований НАН Украины, г. Киев

ПРОБЛЕМЫ ПРАВОВОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ ОЦЕНКИ ВОЗДЕЙСТВИЯ НА ОКРУЖАЮЩУЮ СРЕДУ

Проведен анализ международного опыта правового обеспечения оценки воздействия на окружающую среду (на примере законодательства США и стран Европы). Исследованы тенденции развития норм оценки воздействия на окружающую среду. Определены перспективы внедрения оценивания воздействия на окружающую среду в законодательство Украины.

Ключевые слова: оценка воздействия на окружающую среду, объект оценки, субъект оценки, этап оценки, заказчик проекта, общественность, планируемая деятельность, значительное влияние, послепроектный мониторинг.

N.V. Eremeeva

Institute of Economic and Legal Researches of NAS of Ukraine, Kyiv

PROBLEMS OF LEGAL MAINTENANCE OF ENVIRONMENTAL IMPACT ASSESSMENT

The paper provides an analysis of international experience in legal support of environmental impact assessments (US law and European countries law). The author studies the development trends of environmental impact assessment rules. The prospects of environmental impact assessment implementation in Ukraine legislation are designated.

Keywords: environmental impact assessment, objects of assessment, subjects of assessment, stages of assessment, developer, public, planned activities, significant impact, post-project monitoring.